

Ersättningsfrågan i media 13 november 2014 – 22 januari 2015

I Sverige har Dagens Nyheter publicerat sin årliga undersökning av de största bolagens VD-ersättningar, som denna gång fick mindre uppmärksamhet.

Internationellt har det varit en bredare rapportering om flera olika frågeställningar. I USA har ett antal fall där aktieägare gått emot VD-ersättningar uppmärksammats, även om statistiken visar att en överväldigande majoritet går igenom omröstningarna på bolagsstämmorna.

Brittiska medier har skrivit om en uppmärksammas studie som ifrågasätter sambandet mellan ersättningar och det långsiktiga värdeskapandet. Financial Times inflytelserika kolumn Lex föreslår återgång till mer kontant ersättning och mindre aktier.

En aktieägarrevolt mot den norske före detta Statoil-chefen Helge Lund har rönt mycket stor uppmärksamhet i medierna, och hans nye arbetsgivare tvingades sänka ersättningen för att undvika konfrontation med kritiska ägare.

Som brukligt har det skrivits mycket om banksektorn. I USA har man debatterat bonusutbetalningarna, liksom i Storbritannien där alternativ till EU:s bonustak på maximalt två årslöner har lanserats.

1. Sverige

En systematisk genomgång av VD-ersättningarna under 2013 publicerades av Dagens Nyheter (18 december), baserad på taxeringsutfallen. Granskningen omfattade 170 börsbolag. I genomsnitt höjde VD:arna för dessa bolag sina inkomster av tjänst med 6 procent under 2013. DN-artikeln konstaterade att den högst avlönade VD:n i Sverige var danskan Ane Maersk McKinney Uggle, som fördubblade inkomsten från 60 till 120 miljoner kronor. Hon är enligt tidningen arvtagare till Maersk-imperiet men bor och betalar skatt i Sverige, och toppade tidningens lista även året innan. De sex första namnen på listan var inte aktiva börsbolags VD:ar. Där återfinns även Leif Johansson (ordförande i Ericsson med mera) samt Anders Lönner (Meda, AstraZeneca, med mera). Bland börsbolagens VD:ar toppade SEB:s VD, Annika Falkengren, följt av Getinges VD Johan Malmqvist, Getinge. Falkengren noterade en fördubblad inkomst av tjänst till 29 miljoner kronor för 2013 medan Malmqvist noterade sänkt taxerad inkomst.

<http://www.dn.se/nyheter/cheferna-pa-borsbolagen-fick-stora-lonelyft/>

Även andra medier och TV tog upp Falkengrens ökade ersättning. Rubriken var "SEB-chefen dubblade inkomsten" (Expressen och Svt.se 9 december). Höjningen förklaras främst av utfall av ett aktieprogram som löstes ut under året och gav henne cirka 15 miljoner kronor detta år. Grundlönen var 9,9 miljoner kronor. Därtill kom arvoden från utländska styrelseuppdrag med mera. SEB:s ordförande Marcus Wallenberg kommenterade på bankens hemsida med att Falkengren gör ett utomordentligt jobb som chef för Nordens ledande företagsbank och att ökningen beror på inlösen av aktieprogram avseende 2009 och 2010 (Svenska Dagbladet 11 december). Alectas presschef Johan Andersson konstaterade att sett till SEB:s aktiekurs har utvecklingen varit bra för Alectas kunder (Expressen 9 december).

<http://www.svt.se/nyheter/sverige/seb-chef-dubblade-inkomsten>

En högt avlönad mediechef har också uppmärksammats. Det är Gunilla Herlitz, VD för Dagens Nyheter, Dagens Industri och Expressen, som 2013 tjänade 19 miljoner kronor, vilket upprörde fackklubbar på Dagens Nyheter (Dagens Media 26 november) då tidningen samtidigt genomgick sparprogram för att klara teknisk och journalistisk omställning. Styrelseordföranden Carl-Johan Bonnier säger i en kommentar att Herlitz gjort "ett fantastiskt jobb" på Dagens Nyheter.

I mitten av januari 2015 meddelades att Getinges VD Johan Malmquist, som omskrivits flitigt för sina löne- och pensionsförmåner, lämnar sin post efter 18 år som VD. Det föranledde Dagens Industri att på sin första sida kommentera nyheten

med rubriken ”Värd sina miljoner.” Tidningen konstaterade att Malmquist uppburit en total ersättning på 435 miljoner kronor inklusive pensionsavsättningar, medan aktiekursen stigit med 387 procent under hans epok. Börsvärdet har ökat från 5 till 40 miljarder kronor på Getinge under denna tid. ”Det är en befogad ersättning som gynnat både aktieägarna och de anställda”, säger ordföranden Carl Bennett (Dagens Industri 13 januari).

<http://www.di.se/artiklar/2015/1/12/sa-mycket-drog-johan-malmquist-in-som-vd-for-getinge/?allakommentarer%3D%26flik%3Dsenaste>

Industrivärden verkar för höjda ersättningar till styrelsernas i sfärens bolag, vilket uppmärksammats i fallet Volvo under 2014. I intervjuer har VD Anders Nyrén uttalat att arvodeshöjningarna kommer att fortsätta, och enligt Svenska Dagbladet har investmentbolaget fört en diskussion med andra stora ägare i samband med luncher på bolagets kontor. Sandvik och Skanska kan nu stå på tur, spekulerar tidningen. Flera ägare är dock kritiska till höjningarna och ifrågasätter om de behövs för att rekrytera lämpliga personer (Svenska Dagbladet 5 december).

2. Internationell media

2.1. USA

Affärsmagasinet Forbes presenterar en längre artikel om skillnaden i ersättning mellan kvinnliga och manliga topp VD:ar. Kvinnliga VD:ar gör nu sin entré i företagen i stor omfattning, enligt artikeln. Men lönegapet mot manliga kollegor kvarstår. Kvinnorna tjänar i snitt 80 procent av männens lön, dock en uppgång från 70 procent bara två år dessförinnan. Av de kvinnor som lyckas ta sig till den översta toppen är dock skillnaderna mindre, av de 300 VD:arna i börsbolag som undersökts av Wall Street Journal har kvinnliga VD:ar lika många fall högre som lägre lön jämfört med medianlönen för samtliga, oavsett kön. I artikeln lyfts fram som den främsta förklaringen att kvinnor är sämre på att förhandla för sin egen del och begära mycket (Forbes 30 oktober).

http://www.forbes.com/fdc/welcome_mjx.shtml

Stor uppmärksamhet väckte nyheten att obligationsförvaltaren Pimco betalat ut en bonus på 290 miljoner dollar till sin förre investeringschef Bill Gross. En ”obscen” summa enligt artiklar i New York Magazine m fl. Ägaren till Pimco, försäkringsbolaget Allianz, betalar sin VD ”endast” 9 miljoner dollar. Gross drar fördel av sin ”superstar”- status i finansvärlden, enligt tidningen (New York Magazine 14 november).

<http://nymag.com/daily/intelligencer/2014/11/pimcos-obscene-payouts.html>

Den föreslagna ersättningen till Microsofts nye VD Satya Nadella har orsakat storm i USA. Totalersättningen uppges till 84 miljoner dollar. Proxybolaget ISS anser att Nadella tillförs för mycket aktier, till ett värde av 65 miljoner dollar och rekommenderar aktieägarna att säga nej till uppgörelsen vid bolagsstämman i december (Wall Street Journal 18 november). Aktieägarna gav dock sitt godkännande vid stämman med 72 procent röster för. Microsoft-aktien har stigit 30 procent under 2014 (Washington Post 3 december).

USAs högst betalde företagsledare förra året var chefen för energibolaget Cheniere. Hans lön kommer nu sänkas drastiskt till endast en dollar efter att aktieägare förra året starkt motsatt sig hans ersättningar, rapporterar Bloomberg (24 december). Det är den fasta delen av lönen som sänks från 800 000 dollar till 1 dollar. Däremot sägs inget om den stora aktietilldelningen värd 133 miljoner dollar 2013. Aktieägarna röstade mot VD:s ersättningar vid den icke-bindande omröstningen i september 2014. Nyheten fick även spridning i Svenska Dagbladet (8 januari) som noterar ett ökat aktieägaruppror i USA mot höga ersättningar.

En tankesmedja i Washington har publicerat en undersökning om storleken på VD-ersättningar jämfört med den skatt bolagen betalar. Sju av USA:s trettio största bolag betalade mer till sin VD än till ”Uncle Sam”, enligt studien (i Fortune 19 november). Den officiella bolagsskattesatsen är 35 procent men den effektiva endast 12 procent för de stora amerikanska bolagen. Bland bolagen på listan finns Boeing, Ford, Citigroup, Chevron, JP Morgan Chase, GM.

<http://fortune.com/2014/11/19/these-7-companies-spend-more-on-ceo-pay-than-federal-taxes/>

En annan undersökning från Investor Responsibility Research Center hävdar att styrelserna i gemen saknar instrument för att utvärdera vilken framgång som en VD bidrar med till sitt företag (Wall Street Journal 21 november). Metoderna som nu används är i alla fall inte avstämde mot det långsiktiga värdeskapandet för aktieägarna.

<http://blogs.wsj.com/moneybeat/2014/11/21/whats-a-ceo-really-worth-too-many-companies-simply-dont-know/>

Wall Street Journal påminner om att det snart är dags för en ny federal regel som kommer att tvinga företag att avslöja lönegapet mellan den högst betalde chefen och vanliga anställda. SEC, den amerikanska finansinspektionen, kan komma att anta förslaget redan innan årsskiftet och det gäller då för löner under 2016, skriver tidningen (Wall Street Journal 25 november). Förslaget ingår den s k Dodd Frank-lagen från 2010. Enligt artikeln steg VD-ersättningen 2013 till 5,5 procent till 11,4 miljoner dollar i snitt för de 300 största företagen. AFL-CIO hävdar att en VD för de största bolagen tjänar i snitt 330 gånger mer än den typiske arbetaren.

Bloomberg Business Week konstaterar i en artikel att den stora skillnaden mellan de högsta cheferna och vanliga anställda är än mer markant om man tittar på pensionsvillkoren. Tidningen exemplifierar med ett detaljhandelsbolag (Target) där den högste chefen har ett pensionspaket om 47 miljoner dollar medan den vanlige anställda har 45 000 dollar - en skillnad på 1:1 000 (8 januari).

<http://www.businessweek.com/articles/2015-01-08/ceo-pension-benefits-bigger-than-pay-advantage>

Trots enstaka revolter mot höga chefsersättningar så gav aktieägarna sitt stöd i 98 procent av bolagen, enligt en sammanställning från konsultfirman Steven Hall & Partners, rapporterar Wall Street Journal (20 januari). I snitt gav 90 procent av aktieägarna sitt stöd i dessa fall. Bara i 66 av 3 422 bolag som genomförde omröstningar i linje med den s k Dodd Frank-lagen gick en majoritet av aktieägarna emot de föreslagna ersättningarna. Lagen stipulerar omröstningar om ersättningarna minst en gång vart tredje år, men är icke-bindande.

<http://blogs.wsj.com/cfo/2015/01/20/investors-approve-of-most-executive-pay-plans/>

2.2. Bankerna i USA

Banken Morgan Stanley planerar att minska den andel av bonusutbetalningar som hålls inne över flera år. Tidigare har uppemot 80 procent av bonusarna hållits inne, och utbetalats över flera år, men från och med 2015 planerar banken att betala ut omkring hälften i kontanter (Wall Street Journal 5 december). En bättre likviditetssituation för banken gör att man tar detta steg som syftar till att behålla nyckelpersoner (Financial Times 5 december).

Bonusutbetalningarna i banksektorn kommer dock att minska detta år, såväl på Wall Street som i London, konstaterar Financial Times (11 januari).

Samtidigt kritiserar kreditvärderingsinstitutet Moody's bankerna på Wall Street för att betala ut bonusar för snabbt. De bör hållas inne längre tid, eftersom det kan ta 7-10 år för ett skadligt risktagande att synas i förluster. Europeiska banker har en bättre tradition, med bonusar som i allmänhet betalas ut efter fyra-fem år snarare än två-tre år som i USA (Financial Times och Wall Street Journal 9 december). Ett exempel är banken JP Morgan som 2013 fick böta rekordbeloppet 13 miljarder dollar för synder som gick tillbaka till 2005, vanligen i bolag som banken förvärvat. Men bonusarna har betalats ut på 2-3 år.

2.3. Storbritannien

Ersättningarna till toppchefer har fortfarande begränsad koppling till de långsiktiga värdeskapandet, enligt en studie av de brittiska FTSE 100-företagen, enligt Financial Times (28 december). Undersökningen, från CFA UK and Lancaster Business School, fann en låg korrelation mellan ersättningarna och bolagens prestationer, oavsett vilka modeller som använts. Affärsmagasinet Forbes kommenterar att det kan vara fel på själva grundtanken att koppla ersättningar till bolagens prestationer. Direktörerna kan då välja de mål och sätta de regler som gynnar dem i första hand, menar Forbes (30 december).

<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/0e88759a-8ac0-11e4-be0e-00144feabdc0.html?siteedition=intl#axzz3Ngz4i75I>

<http://www.forbes.com/sites/rogertrapp/2014/12/30/executive-pay-still-needs-fixing/>

Studien av CFA UK and Lancaster Business School har fått flera kommentarer och inlägg. Financial Times inflytelserika kolumn Lex menar att direktörerna kan välja de modeller som gynnar dem, exempelvis aktieåterköp om det är aktiepriset som är indikator. Det är bättre att betala en större andel fast lön, och mindre andel rörlig i form av aktier, argumenterar FT Lex. Fram till 1950-talet var fast lön det normala i

de stora amerikanska bolagen enligt studie från MIT och Stanford. Den ökande andelen aktiebaserad ersättning har inflaterat hela ersättningsnivån, skriver FT Lex.

VD:ar för företag som byter ägare kan se fram emot mycket lukrativa ersättningar i samband med ägarbytena, konstaterar Financial Times (14 januari). Dessa ”gyllene fallskärmar” kan uppgå till 400 miljoner dollar för VD:arna i de tio största bolagen som bytt ägare under 2014, enligt en rapport från Equilar, en konsultfirma inom s k executive pay. Höga ersättningar sägs motivera en VD att göra sitt bästa för aktieägarna, även om han själv kan förlora sin befattning vid ett övertagande. Men de kan också motverka syftet: driva på ett uppköp även om bolaget skulle må bäst av att inte bli sålt, menar en professor i corporate governance i artikeln.

<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/c860cde4-97e2-11e4-b4be-00144feabdc0.html#axzz3PURNg0vQ>

En organisation som samlar pensionsförvaltare (National Association of Pension Funds) vill att deras medlemmar skall rösta för att avlägsna ordföranden i bolag som inte är lyhörda för aktieägarnas krav på måttfulla ersättningar. Organisationens medlemmars fonder har tillgångar på över 900 miljarder pund (Financial Times 7 december). I första hand skall man byta ordföranden i ersättningskommittén men i svårare fall även den formelle styrelseordföranden.

2.4. Bankerna i Storbritannien

I Storbritannien, med sin stora finanssektor, diskuteras ett förslag från Bank of Englands chef Mark Carney att delvis betala ut löner och bonusar till bankirer i form av riskinstrument ”performance bonds”. Syftet är att minska ett skadligt och kortsiktigt risktagande. Inte bara bonusar utan även den fasta lönen bör vara riskberoende, argumenterar Carney. Förslaget är ett alternativ till det i UK hårt kritiserade EU-förslaget om ett bonustak motsvarande en eller max två årslöner (The Guardian 17 november) Detta initiativ har bara drivit upp lönerna och gjort saker och ting värre, enligt artikeln. Carneys förslag liknar ett motsvarande från NY Federal Reserve (Financial Times 17 november).

Financial Times skriver att sex banker som fått böta miljardbelopp i den senaste valutaskandalen (”forex fixing”) förbereder att kräva tillbaka bonusar från seniora bankirer inblandade i skandalen (Financial Times 17 november). Pikant nog har Finansinspektionen FCA, som varit med att utdöma böter på 4,3 miljarder dollar totalt, tvingats ställa in bonusutbetalningar till egna chefer efter att en rapport kritiserat inspektionens hanterande av regleringen av försäkringsbolag vilket lett till aktieprisfall för de berörda företagen (Financial Times 8 december).

Financial Times konstaterar att bonusarna i banksektorn kommer att minska i år (11 januari). Den ende bankir på storbanken RBS, till största delen statsägd, som kommer att få bonus är chefen för bankens avdelning för dåliga lån. VD Ross McEwan får däremot ingen bonus (Bloomberg 14 januari).

2.5. BG Group

En aktieägarstorm har blåst upp kring Statoil-chefen Helge Lund som rekryterats som VD för det brittiska olje- och gasbolaget BG Group. Vid övergången mer än sexfaldig han sin lön inklusive incitamentsprogram till 16 miljoner dollar, enligt WSJ. Andra medier uppger siffran 25 miljoner pund (The Guardian 24 november). Bland annat skulle Lund få en aktietilldelning värd 12 miljoner pund, utbetald under fem år, en "golden hello" som den kom att beskrivas. Financial Times konstaterar att Lund därmed skulle få mer än cheferna för Shell, BP och Total. Flera aktieägare och lobbygrupper har uttalat sig kritiskt om Lunds ersättningar. Fyra av de största ägarna har öppet gått emot uppgörelsen (Financial Times 26 november). Särskilt gäller det aktietilldelningen som formellt ligger utanför de riktlinjer som antagits vid tidigare bolagsstämmor och kräver en ny omröstning vid en föreslagen extrastämma. BG Group svarade på kritiken med att sänka den inledande aktietilldelningen för Lund samt göra andra incitament mer avhängiga av bolagets faktiska prestationer. Bolaget hävdar att ersättningen därmed ligger inom ramen för den ersättningspolicy som aktieägarna tidigare godkänt ("say on pay"). Extrastämman ställdes in. Enligt brittiska medier är rekryteringen av Lund ett skolexempel på hur en rekrytering inte bör gå till (The Guardian och Financial Times 1 december), även om ingen kritik riktats mot Lund som ny VD, bara mot bolagets sätt att ersätta honom.

2.6. Frankrike

I Frankrike väckte avslöjandet att VD för energijätten Suez, Gérard Mestrallet, kan lyfta en pension om drygt 800 000 euro per år vid sin avgång 2016 stor uppmärksamhet. Beloppet motsvarar 28 procent av Mestrallets fasta lön. Staten, som äger 33 procent av bolaget, har inte motsatt sig pensionen, enligt tidningen Libération (12 november). Ekonomiministern Emmanuel Macron vill på olika sätt begränsa avgångsersättningar och pensionsutbetalningar i den storleksordningen (Les Echós 19 november). Sedan fackföreningen CGT kritiserat Mestrallets ersättningar har bolaget publicerat detaljerna i hans totala paket, liksom för hans planerade efterträdare 2016 (Les Echós 12 december).

http://www.liberation.fr/economie/2014/11/12/pourquoi-le-patron-de-gdf-suez-partira-en-retraite-aussi-bien-coiffe_1141636

Tidningen Les Echos har undersökt pensionsersättningarna för de största börsbolagen (CAC 40). De franska börsbolagen har i allmänhet någon form av extra pensioner som faller ut om VD sitter sin period ut eller är kopplade till andra prestationsmått (Les Echos 16 december).

De franska toppchefernas ersättningar steg måttligt 2013, med 1 procent. Den genomsnittliga ersättningen för de 120 största börsnoterade bolagen ligger på 2,9 miljoner euro, enligt en studie från Proxinvest (La Croix 27 november). Den högst betalde företagsledaren är Bernard Arnault, LVMH, med 11 miljoner euro. Studien noterar att optioner bara svarar för 5 procent av totalersättningen mot 50 procent för några år sedan. Däremot svarar prestationsbaserade aktieprogram för en allt större del, 26 procent 2013.

<http://www.la-croix.com/Actualite/Economie-Entreprises/Economie/La-transparence-progresse-peu-sur-les-remunerations-des-patrons-2014-11-27-1270705>
